

Nationalparkernes bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning 2022

Danmarks fem nationalparker afgiver hermed fælles, koordinerede bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning (rydningshegningsbekendtgørelsen), jf. Landbrugsstyrelsens høringsbrev af 20. juni 2022.

Nationalparkerne er meget positive over for ordningen, der giver mulighed for at opnå store naturmæssige gevinster ved at give tilskud til at genskabe lysåben natur gennem rydning, hegning og efterfølgende afgræsning. Nationalparkerne har imidlertid et par helt centrale bemærkninger:

Stærkt kritisabelt fortsat at afskære muligheden for tilskud til rydning i nationalparkerne

Nationalparkerne finder det stærkt kritisk, at Landbrugsstyrelsen med udkastet til bekendtgørelse fortsat helt uforståeligt afskærer lodsejere i nationalparker fra at kunne søge tilskud til rydning, jf. § 7, stk. 2 i udkast til bekendtgørelse, der alene muliggør rydninger i og i tilknytning til de særligt udpegede Natura 2000-arealer. Nationalparkerne skal gøre opmærksom på, at Fødevarerministeriet med bekendtgørelsen i 2020 gav lodsejere i nationalparkerne denne mulighed.

Fastholdelsen af denne regel er åbenlyst i strid med de seneste års arbejde fra ministeriernes side med at give nationalparkerne og vore lodsejere stadig bedre adgang til at modtage tilskud til naturforbedringer fra de statslige tilskudsordninger.

Landbrugsstyrelsen argumenterede sidste år for, at denne indskrænkning sker for at promovere rydning gennem græsning frem for rydning med maskiner.

Indskrænkningen i ordningen kan ikke bortforklares med manglende kendskab til de udfordringer, der gælder for tilgroede lysåbne arealer, da det fortsat er muligt at opnå tilskud til rydning på de særligt udpegede Natura 2000-arealer. Landbrugsstyrelsen erkender dermed, at rydning ved nedgræsning i mange tilfælde ikke er tilstrækkeligt, da mange lysåbne arealer er så tilgroede af vedvegetation, at maskinel rydning kan være en nødvendighed, men selvfølgelig anvendt med omtanke.

Nationalparkerne skal på den baggrund anmode om, at bekendtgørelsen for 2022 og fremover igen giver mulighed for lodsejere i nationalparkerne at søge om tilskud til rydning af tilgroede arealer.

Skovbevoksede og lysåbne arealer i skov bør omfattes af ordningen

Et væsentligt middel til at øge biodiversiteten er at øge græsning i skovområder. Det virker derfor uforståeligt, at bekendtgørelsesudkastets § 7, stk. 2, udelukker, at der kan opnås tilskud til arealer på skovbevoksede arealer, nærmest uanset det træbevoksede areals størrelse, bortset fra mindre bevoksninger som læ til dyrene.

Nationalparkerne skal på den baggrund anmode om, at der åbnes mulighed for at inddrage tilgrænsende skovarealer i forbindelse med tilskud til hegning m.v.

I den sammenhæng er det absurd, at vejledningen på dette punkt yderligere begrænser muligheden for at få heget vigtige lysåbne arealer ved at tage udgangspunkt i, at skov er lig med fredskov, jf. afsnit 3.7 tredje dot, i udkast til vejledning til ordningen. En begrænsning, som ikke fremgår af bekendtgørelsen, der alene opererer med definitionen "skov".

Fredskov rummer lysåbne arealer, til tider endog en betragtelig andel (op til 50 %), som dermed afskæres fra at kunne blive omfattet af tilskudsordningen. At udelukke de lysåbne arealer i fredskov fra tilskudsordningen må betragtes som en fejl. Landbrugsstyrelsen har telefonisk henvist til biodiversitetsskovs-ordningen, men dels er den ordnings fremtid usikker, dels omfatter den kun private fredskovs-arealer.

Nationalparkerne skal, hvis skov ikke generelt inddrages i ordningen, på den baggrund anmode om, at lysåbne arealer i fredskov fremover bliver tilskudsberettigede.

Nationalparkerne stiller sig gerne til rådighed for yderligere uddybning af bemærkningerne.

Med venlig hilsen

På vegne af Danmarks Nationalparker

Marianne Lund Ujvári

Sekretariatschef, Nationalpark Kongernes Nordsjælland

Landbrugsstyrelsen
EU & Projekt
EU&Projekt@lbst.dk

DANSK
SKOVFORENING
Amalievej 20
1875 Frederiksberg C
Danmark

Telefon 3324 4266
info@skovforeningen.dk
www.skovforeningen.dk

21. juli 2022

Bemærkninger til udkast til bekendtgørelse og vejledning om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning 2022.

Tak for muligheden for at sende bemærkninger til udkast til bekendtgørelse og vejledning om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning 2022.

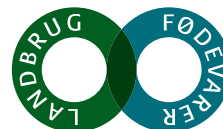
Vores bemærkninger skal primært ses som et ønske om at tilpasse fremtidige ordninger, så de giver bedre muligheder for at implementere de Natura 2000-planer som netop har været i høring.

De nuværende ordninger under Landdistriktsprogrammet har en meget snæver skelnen mellem skov og lysåbne naturtyper. En af målsætningerne i de nye planer er at skabe større sammenhængende arealer og en forvaltning, der baseres på naturens egen dynamik. Særligt for de lodsejere, der både har skov- og lysåbne arealer er der behov for tilskudsordninger, der sikrer en helhedsorienteret forvaltning af området. Det vil være til gavn for mange arter, der ofte udgør udpegningsgrundlaget for områderne.

Men allerede nu giver definitionen af skov i bekendtgørelsen potentielt unødige begrænsninger for de arealer, der kan indgå i ansøgningen, særligt når det netop er en ordning der sigter mod rydning af tilgroede arealer. Hvis ønsket i fremtiden er at udvide arealet med lysåbne naturtyper og skabe større sammenhængende områder, vil det give god mening at tillade at ansøgningen indeholde arealer der i princippet falder inden for skovdefinitionen så længe de ligger i tilknytning til et særligt udpeget Natura 2000-område til rydning og ikke i sig selv er udpeget som skovnaturtyper.

Med venlig hilsen

Tanja Blindbæk Olsen

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Sendt pr. mail til EU&Projekt@lbst.dk

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar ang. tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning 2022 (journalnummer 22-23326-000008)

Hermed fremsendes høringssvar fra Landbrug & Fødevarer om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning 2022. Høringssvaret er udarbejdet med input fra SEGES Innovation og en række rådgivere, der arbejder med ansøgning af denne type tilskud.

Først gennemgås en række generelle pointer, derefter kommenteres bekendtgørelsen kronologisk og afslutningsvist kommenteres en række afsnit i vejledningen.

Generelt ang. tilskuddet til rydning

Der er behov for at revurdere ordningen ift. den del af tilskuddet, der er målrettet rydning. Det skyldes ikke mindst, at forskning fra Danmarks største biodiversitetsprojekt "Biowide" har vist, at gamle krat indeholder en meget høj og unik biodiversitet. Den højeste for alle naturtyper. Ligeledes har gamle træer, 'savanne-træer' og fodposer en meget høj tilknyttet biodiversitet, som beskrevet bl.a. i DCE rapport nr. 297. Det bør sikres, at ordningen ikke bidrager til at rydde værdifulde bevoksninger. Det bemærkes i øvrigt at fjernelse af gammelt krat samtidig kan fjerne muligheder for læ til udegående dyr ifm. eventuel helårsgræsning.

Generelt ang. inddragelse af skovarealer

Som tidligere år er det fortsat ikke muligt at søge om tilskud til forberedelse til afgræsning i skovarealer, selvom denne naturtype er et helt oplagt mål for græsning. Der bør arbejdes på at finde mulighed for at inkludere skovarealer i ordningen.

Ang. prioriteringsmodellen

I lighed med tidligere er der holdt fast i et pointsystem til brug for prioritering. Det er problematisk at rydningsprojekter (bortset fra projektområder på overdrev og i nationalparker) giver en højere point-score end projekter, der kun indeholder forberedelse til afgræsning. Dette kan potentielt fjerne fokus fra afgræsning af arealer, der allerede er i en god tilstand, og skabe et incitament til rydning af arealer, selvom dette ikke nødvendigvis er biodiversitetsfremmende, og bevoksningerne potentielt kan bidrage med en højere biodiversitet, hvis de holdes åbne udelukkende med græssende dyr. Vi opfordrer til en ændring af pointsystemet, så det i højere grad belønner afgræsning end rydning.

Det bemærkes desuden, at der kun tildeles point til afgræsning af rigkær, kildevæld og overdrev. Kildevæld kan være skrøbelige habitater, hvor græsning i nogle tilfælde kan være problematisk. Alligevel vægtes græsning af kildevæld højere end græsning af overdrev, som er en naturtype, der

kun eksisterer i kraft af græsning. Samtidig tilgodeses andre naturtyper, som har stor gavn af græsning, fx hede, skov, fattig-kær og strandeng, slet ikke med det nuværende pointsystem. Med det nuværende pointsystem kan det i prioriteringen af midler derfor føre til udelukkelse af de mange lodsejere, der ejer værdifulde naturarealer med de ovennævnte naturtyper fra at søge ordningen. Vi anbefaler en ændring af pointsystemet, så der i højere grad gives mulighed for at søge tilskud til pleje af andre naturtyper.

Anvendelse af standardomkostninger og opsætning af hegn i vanskeligt terræn

I lighed med den tidligere version af bekendtgørelsen er der holdt fast i brug af standardomkostninger til klargøring til afgræsning. Indførelse af standardomkostninger medfører en lettere proces for ansøger, men det er afgørende at omkostningsniveauet fastsættes på det rette niveau. Hegn er altid dyrest at opsætte i vanskeligt terræn som fx kuperede arealer eller meget fugtige arealer, hvor der ikke kan køres med almindelige maskiner. Det er erfaringen, at omkostningerne til hegning af denne type arealer ikke blive dækket 100 % med de foreslåede standardomkostninger. Det er en udfordring, hvis standardomkostninger indebærer, at projekter med kvalitetshegn reelt underfinansieres. Det forekommer desuden ikke hensigtsmæssigt, at 'vanskelige' arealer stilles dårligere end mere tilgængelige arealer. Der bør derfor i særlige og relevante tilfælde indføres mulighed for individuel prisfastsættelse, hvor det kan dokumenteres, at de faktiske udgifterne er markant over standardomkostningerne.

Ang. placering af mobile elementer i vinterhalvåret

Det er positivt, at det er blevet beskrevet, hvordan man må placere mobile elementer i vinterhalvåret.

Ang. prisjusteringer

Det er positivt, at det er blevet muligt at søge tilskud til forskellige typer af vandforsyning, samt at der er sket prisjusteringer. Men hvorfor er elforsyning reguleret ned i pris?

Sammenhængende arealer

Det er positivt, at det er muligt, at der er åbnet op for muligheden for at søge tilskud til hegn, der støder op til eksisterende hegninger, til naturlige hegnslinjer samt muligheden for at lægge et nyt projektområde sammen med en eksisterende hegning. For hegninger, der støder op til eksisterende hegn, gælder dog, at den nye hegnslinje ikke må opsættes på eksisterende hegnspæle. Det bør være muligt at koble det nye hegn til eksisterende hegnspæle/hjørnepæle.

Mobil fangfold

I forrige bekendtgørelse var der mulighed for, at tilsagnshaver kunne søge tilskud til mobil fangfold. Denne mulighed er erstattet af tilskud til permanent fangfold. Det er problematisk, at det kun er muligt at søge til permanent fangfold, da de mobile fangfolde kan flyttes til de arealer, hvor dyrene opholder sig mest.

Kreaturovergange

Det er muligt at søge tilskud til én kreaturovergang pr. projektområde. Begrænsningen med én kreaturovergang pr. projektområde bør genovervejes, da der normalt ikke etableres flere overgange end nødvendigt hvad end der er tale om rørbroer, broer eller vadesteder. På arealer, hvor der er mange grøfter, vil det ikke være nok med en rørovergang for at sikre optimal afgræsning.

Om projektændringer

Processen omkring ændringsanmodninger er tung, da Landbrugsstyrelsen har en lang sagsbehandlingstid. Dette er ikke hensigtsmæssigt, da det ofte er i forbindelse med etablering af

hegn, man finder ud af, at der kan være behov for ændringer, som eksempelvis at gå fra 3-4 tråde til 1-2 tråde. Det burde være muligt at håndtere ændringer som disse og andre mindre justeringer i forbindelse med udbetalingen, da de ikke har indflydelse på selve udformningen af projektområdet.

Prioritering af projektarealer

Landbrug & Fødevarer vil opfordre til, at der gennemføres en revision og forenkling af prioriteringsmodellen, som tager udgangspunkt i at sikre en effektiv og målrettet indsats på de mest værdifulde arealer først. Den nuværende model er også unødvendigt kompliceret.

Prioritering ud fra de særligt udpegede Natura 2000-områder er i udgangspunktet fornuftig, men sikrer i sin nuværende form ikke græsning af de mest værdifulde naturarealer i Danmark. Udpegningen er mangelfuld og ikke revideret siden 2015. Vi anbefaler derfor, at arealer prioriteres efter HNV score inden for hele Natura 2000-udpegningen, indtil der er gennemført en revidering af udpegningen af de særligt udpegede Natura 2000-områder.

Ligeledes fører den nuværende prioritering til ekstra administration og komplikationer i forbindelse med projektering af græsningsprojekter. Det bør derfor være muligt at indhegne mere end 50 pct. uden for de særligt udpegede Natura 2000-områder, hvor det kan begrundes fagligt (f.eks. med en udtalelse fra de naturansvarlige myndigheder). Der bør som minimum sikres mulighed for at udvide hegninger til at omfatte såvel skovarealer som områder over 50 pct. uden for de særlige udpegninger mod egenfinansiering af den del af projektet uden at hele projektet bortfalder.

Nationalparker er medtaget i prioriteringen af projektarealer. Det kan undre, hvorfor særligt arealer i nationalparker skal prioriteres. Der findes ikke fagligt belæg for at tilgodese arealer i nationalparker frem for andre naturområder.

Afsyning og kontrol

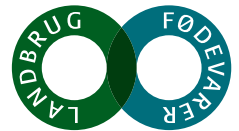
I forbindelse med afsyning og kontrol af projekterne, savner vi en mere smidig kontrol, hvor det for ansøger er muligt at rette op på eventuelle fejl/mangler uden at risikere helt eller delvist frafald af tilsagn. Landbrug & Fødevarer er fortsat af den opfattelse, at hovedparten af projektet ikke er mobilt, og at det derfor er ubegrundet at kontrol og afsyningsbesøg gennemføres uvarslet. Det er Landbrug & Fødevarers opfattelse at disse besøg kan varsles uden at formålet med kontrollen forspildes. Tværtimod vil et varsel kunne give bedre afsynings- og kontrolbesøg, da støttemodtageren, så vil have mulighed for at være forberedt på besøget, når kontrollen møder op.

Kortgrundlag

Det fremgår af høringsbrevet at bilag 3 med kortgrundlag ikke er med i høringen, da bilaget først er klart efter høringsperioden. Det er helt afgørende, at ansøger har et utvetydigt og korrekt kortgrundlag til rådighed på ansøgningstidspunktet.

Overdragelser

Der har i en lang periode været usikkerhed omkring Landbrugsstyrelsen praktiske håndtering af overdragelser af tilsagn. Vil ethvert skifte i CVR-nummer hos en ansøger medføre, at der stilles krav om at der søges om overdragelse af tilsagnet? I så fald bør dette fremgå helt tydeligt af vejledningen, ligesom den korrekte praktiske fremgangsmåde bør fremgå af vejledningen.

Specifikke bemærkninger til bekendtgørelsen

§5 stk. 2:

Ansøgningsperioden ligger fra d. 4. oktober til d. 14. december 2021. Ansøgningsperioden ligger uhensigtsmæssigt i forhold til ansøgning om tilskud til pleje af græs- og naturarealer. Den sene ansøgningsperiode gør det svært at nå at få etableret hegn og have dyr på arealerne inden d. 1. juni for arealer med fast græsningstryk og 21. juni for arealer, der skal fremstå synligt afgræsset.

§5 stk. 9:

Det er uhensigtsmæssigt, at man ikke kan have flere projektområder med i én ansøgning, da det øger risikoen for fejl fra ansøger.

§7 stk. 2 nr. 2:

Ifølge bekendtgørelsen må projektområdet ikke omfatte arealer med skov, og ansøger skal indsende dokumentation for, at skov er nødvendigt som ly og læ for græssende husdyr. Det er problematisk, at ordningen ikke tilgodeser muligheden for at græsse skov og lysåbne arealer sammen. Dette foreslås derfor ændret, så skovarealer naturligt kan indgå i hegningen.

§7 stk. 3 nr. 2

Jf. bekendtgørelsen skal mindst 10 % af projektområdet være et areal med overdrev på ansøgningstidspunktet. Dette er problematisk, da det kan hindre store sammenhængende naturarealer, hvor overdrev ikke udgør minimum 10 % af projektområdet, men omfatter andre vigtige naturtyper som blandt andet hede, fattigkær og skov. Denne begrænsning foreslås derfor taget ud.

§8 stk. 3 nr. 2

Der er krav om, at alt ryddet materiale skal fjernes fra arealet.

Dette krav er uheldigt i forhold til den biodiversitet, som er knyttet til dødt ved. Der bør derfor gives dispensation til, at ryddet materiale kan deponeres i bunker til gavn for biodiversiteten. Gyvel og andre invasive arter er naturligvis en undtagelse, og bør altid fjernes.

§ 9 stk. 3

Det fremgår af høringen, at *"Tilsagnshaver er forpligtet til at sikre, at der i perioden, hvor projektet opretholdes, ikke er forhold eller aktiviteter, som hindrer afgræsning i projektområdet."*

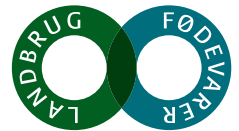
Det er uklart, hvad der menes med denne formulering. Dækker dette også over oversvømmelser eller lignende naturlige hændelser som ansøger ikke er herre over? Hvis tilsagnshaver lægger et hegn ned midlertidigt, for at beskære opvækst i hegnslinjen bliver dette også anset for at hindre græsning i området?

§13 stk. 3

Der kan maksimalt gives tilskud til det antal meter hegn, svarende til omkredsen af det indtegnede projektområde i IMK. Dette er en udfordring på arealer, hvor det er meget kuperet, eller hvor det er nødvendigt at hegne langs et naturligt slynget vandløb. Det bør være muligt at søge ekstra midler til hegn på arealer som disse, da det er meget vanskeligt at indtegne en hegnslinje på et 2-dimensionelt kort, som stemmer overens med virkeligheden på meget skrånende arealer, da den faktiske hegnslinje er meget længere end en indtegnet linje i IMK.

Bilag 1

Ved de meget store indhegninger kan det være en udfordring kun at have en enkelt elforsyning. Der bør derfor være mulighed for at søge om en ekstra elforsyning i disse tilfælde.

Der bør ikke være begrænsning på antal kreaturovergange. På arealer, hvor der er mange vandløb og grøfter, kan det være nødvendigt at etablere flere kreaturovergange for at sikre optimal græsning. Det kan eksempelvis være på strandenge og våde enge. I stedet foreslås det, at man skal redegøre for den konkrete placering af de enkelte kreaturovergange, der er behov for, for at kunne sikre en optimal græsning på projektområdet. Det er desuden ikke hensigtsmæssigt, at det kun er muligt at søge tilskud til fast fangfold, hvor det tidligere var muligt at søge til en mobil fangfold.

Bilag 2

Rydningprojekter får fortsat mange flere point end græsningsprojekter, hvilket er problematisk, da det tilgodeser rydningsprojekter frem for græsningsprojekter.

Vejledning

Afsnit 3.5 s. 16. – eksempel 3

Her står følgende: *"En hegnslinje kan undlades, hvis dit projektområde støder op til et eksisterende hegn. Projektområdet skal stadig være en lukket hegnslinje med hegn på alle sider. Vær opmærksom på, at din nye hegnslinje ikke må opsættes på eksisterende hegnspæle."*

Betyder det, at man ikke må sætte det nye hegn på en eksisterende hjørnepæl? Dette kræver mere grundig beskrivelse for at undgå eventuelle misforståelser.

Afsnit 3.6 s. 16

Her står følgende: *"Jo højere andel af projektområdet, der er med en HNV-score på mindst 5, jo større er sandsynligheden for, at samme areal efterfølgende vil blive prioriteret til arealstøtteordningen 'Pleje af græs- og naturarealer'. Med denne ordning kan du få dækket dine udgifter forbundet med en efterfølgende pleje af arealerne med husdyr."*

Det er vel ikke korrekt, at "jo højere andel af projektområdet, der er med en HNV-score på mindst 5, jo større er sandsynligheden for at få tilsagn til PLG."?

Afsnit 3.7 Skov i projektområdet

Her står følgende: *"Et areal anses for at være skov, hvis det er bevokset med træer og er større end 0,5 ha og mere end 20 m bredt."*

Det er problematisk at denne ordning og skovordninger ikke samtænkes. Der opfordres til at hegne skovarealer og lysåbne arealer i separate hegninger til trods for, at det ikke er det mest gavnlige for biodiversiteten.

Afsnit 3.11 Oversigt over typer af udgifter, som du kan få tilskud til

Det er problematisk, at det ikke længere er muligt at få tilskud til andre materialer.

Afsnit 3.11.2 Investeringer til forberedelse af afgræsning

Der står følgende på side 23: *"Er arbejdet ikke udført tilfredsstillende, nedsættes tilskuddet med et beløb svarende til standardomkostningen for den pågældende investering."*

Denne procedure bør ændres, så det er muligt at rette op på forholdet, såfremt kontrolløren ikke vurderer arbejdet til at være udført tilfredsstillende.

Senere på side 23 står der: *"For hegn som står ud i vand, kan det være hensigtsmæssigt at fjerne nogle pæle og lidt tråd, for at undgå at frost ødelægger hegnet. Før du piler sådan et hegn i vand*

ned, så dokumenter med fotos med GPS tracking af det opsatte hegn, og opbevar det separat, så du kan vise kontrolløren de nedtaget pæle og tråd ved afsyning/kontrol.”

Det ville være bedre at kunne beskrive det ved ansøgningen af projektet, at det i et område vil være nødvendigt at fjerne hegnet grundet risiko for oversvømmelse i vinterhalvåret, frem for at ansøger skal dokumentere det hver vinter i løbet af projektperioden og opretholdelsesperioden.

Det giver god mening at skulle dokumentere, at man har fjernet hegnet i tilfælde, hvor det ikke er almen praksis.

Endelig står der også følgende op side 23: *”I forbindelse med slutudbetaling skal de mobile investeringer kunne forevises kontrolløren ved afsyning eller fysisk kontrol.”*

Landbrugsstyrelsen skal være særligt opmærksomme på, at kontrollørerne har noteret dette, så ansøgeren ikke risikerer en underkendelse heraf i den senere sagsbehandling.

Der er generelt behov for en korrekturlæsning af vejledningen, særligt indsættelsen af nyere afsnit.

Med venlig hilsen

Mette Trudsø Kruse
Chefkonsulent

Klima & EU

D +45 3339 4260
M +45 3058 2153
E mtk@if.dk